

Rašinys

Kas lemia visuomenės pažangą XXI amžiuje?

Visuomenė – žmonių grupė, dažniausiai gyvenanti vienoje valstybėje, juos vienija bendra kalba, religija, pasaulėžiūra. Žinoma, pasitaiko išimčių, tačiau visuomenės nuomonė suprantama kaip daugumos nuomonė. Jeigu visuomenės pasaulėvoka yra intelektualiai, tokia bendruomenė pažangi. XXI amžiuje, kaip ir ankstesniais laikais, pažangą lemia panašūs veiksniai: noras geresnius rezultatus pasiekti mažesniais sąnaudomis, aplinkos situacija, visuomenės ir valdžios požiūris, inovacijų poreikis.

Bene svarbiausiu visuomenės pažangos vertinimo kriterijumi dažnai yra įvardijamos moralinės vertybės, jų svarba žmonėms, o dvasinę visuomenės pažangą didžiąja dalimi lemia socialinė aplinka. Juk bendruomenėje, kurioje propoguojamos amžinosios vertybės, kiekvienam individui lengviau pasirinkti teisingą kelią. Apie tokią situaciją novelėje „Apaštalo iškeliavimas“ rašė A. Vaičiulaitis. Kalniečiai iki nepažįstamojo pasirodymo gyveno ramiai ir laimingai. Jie meldėsi bažnyčioje, bendravo vieni su kitais, aukštino dvasines vertybes. Kitaip tariant, jie buvo tipiška laiminga visuomenė. Tačiau vos pasirodžius velniui, idiliškas gyvenimas sugriuvo: supratimą pakeitė pavydas, dievobaimingumą – gašlumas ir ištvirtavimai. Panaši situacija yra ir XXI amžiaus visuomenėje, šiuolaikiniam žmogui mažai terūpi moralė, jis neranda laiko dvasios puoselėjimui. Individas, neturintis aiškių vertybių, niekaip negali būti laimingas ir prisidėti prie visuomenės pažangos. Kadangi moralinės vertybės dar vadinamos amžinosiomis, jos svarbios visų laikmečių visuomenės pažangai.

Vien dvasingos visuomenės pažangia laikyti negalima, nemažiau svarbūs mokslo laimėjimai, išradimai. Atskirų individų noras mažesniais sąnaudomis pasiekti geresnių rezultatų, yra variklis, skatinantis žmones daryti pažangius atradimus. XVIII–XIX amžiuje vykusio pramonės perversmo metu buvo išrasta daug dalykų (garo mašina, skiepai, garvežys), padėjusių visuomenei gyventi lengviau. Taip, skeptikai pasakytų, kad Džeimsas Vatas išrado garo variklį ir numirė, XXI amžiaus žmogui to padaryti jau nereikės, tačiau šiuolaikinį žmogų siekti naujų tikslų skatina tie patys dalykai. Kaip Džeimsą Vatą anuomet laikė žmogumi, privertusiu žmoniją tobulėti, taip ir XXI amžiaus individą, pasiekusį puikių rezultatų bent kurioje mokslo srityje, vadinsime darančiu visuomenę pažangia.

Kiekvienos bendruomenės potencialą tobulėti lemia ir jos mokėjimas susitelkti, valdžios požiūris į žmones. Jeigu visuomenė sugeba suprasti naujoves, jos greičiau įsitvirtina bendruomenėje ir leidžia tobulėti valstybės ūkiui, pramonei, žmonėms, tačiau dar svarbesnis valdžios požiūris. Vokiečių filosofas Liudvigas Fojerbachas teigė: „Kai sugebėjimas neturi kur pasireikšti, nelieta ir paties sugebėjimo“, taigi net ir pačios novatoriškiausios idėjos turi būti palaikomos valdžios. Tokį pažangios visuomenės modelį pademonstravo žydai, susivieniję ir įkūrę Izraelio valstybę. Jie susitelkė savo istorinėje tėvynėje. Tam prireikė ne tik novatoriškos idėjos (sionizmas buvo atsakas į antisemitizmą), valdžios supratimo (noras iš **niekur** sukurti valstybę atrodė beprotiškas), bet ir pačių žydų noro. Idėja XIX a. pabaigoje palikti savo namus ir keliauti į Izraelį buvo rizikinga, tačiau dabar, XXI amžiuje, matome, kad ji pasiteisino, žydai klesti, jų valstybėje ne tik nėra vaikų namų, bet ir socialinės nelygybės mažai. Jie suderina moralines vertybes su materealiosiomis. Eilinių Izraelio žmonių dialogas su valdžia tęsiasi iki šių dienų, XXI amžiuje jie vis dar yra pažangūs, moka užsidirbti ir turtu pasidalinti su kitais. Puikus to pavyzdys – žydas Š. Kalmanovičius. Jis buvo verslininkas, tačiau nepamiršo ir dvasios, rėmė sporto klubus, mėcenavo kultūros renginius. Todėl žydai – pažangi visuomenė, iš kurios visi gali pasimokyti, jų visuomenėje visos grandys (žmonės, valdžia) juda viena linkme.

Taigi, visuomenės pažangą lemia daug veiksnių – tai bendruomenės pažiūris, poreikiai ir atskirų žmonių noras išrasti naujus dalykus, lengviau gyventi. Pažangia ir laiminga visuomene

galime vadinti tik mokančią susivienyti, suprasti ir suderinti moralines vertybes su mokslo pasiekimais, technikos laimėjimais.

| Rūta, IVg klasė